

Eduskunnan talousvaliokunnalle

U 15/2020 vp

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle yhteisen kriisinratkaisurahaston yhteisen varautumisjärjestelyn aikaistetusta käyttöönotosta ja muutoksista valtiosopimukseen vakaussmaksujen siirrosta yhteiseen kriisinratkaisurahastoon ja rahasto-osuuksien yhdistämisestä (vakaussmaksuja koskevan sopimuksen muuttaminen)

Pankkien yhteisvastuun käyttöönottoa ei pidä aikaistaa keskellä talouskriisiä

- Koronapandemian laukaiseman talouskriisin vuoksi on olemassa suuri riski, että yhteisvastuun aikaistamisen seurauksena suomalaiset pankit joutuisivat maksamaan ylimääräisiä vakaussmaksuja muiden maiden pankkien auttamiseksi. Maksujen määrä voisi kohota jopa lähes 2 miljardiin euroon.
- Vakaussmaksujen maksaminen heikentäisi suomalaispankkien kannattavuutta ja siten niiden kykyä rahoittaa omia asiakkaitaan. Tämä vaikuttaisi Suomen talouden kykyyn toipua talouskriisistä.
- Edellä olevista syistä Suomen ei tule nykyoloissa allekirjoittaa muutos-sopimusta. Jos se kuitenkin katsotaan poliittisesti välttämättömäksi, Suomen pitää viivästyä muutos-sopimuksen ratifiointia ja tehdä se vasta, kun pankkiunionimaiden pankkisektorien riskit ovat selvästi vähentyneet.

Finanssiala ry (FA) kiittää mahdollisuudesta antaa lausuntonsa otsikossa mainitusta asiasta ja toteaa seuraavaa.

1 Koronapandemia otettava huomioon vaikutusarvioissa

U-kirjelmässä käsitellään muutoksia, joita on ehdotettu tehtäväksi sopimukseen, joka koskee pankeilta perittyjen vakaussmaksujen siirtoa yhteiseen kriisinratkaisurahastoon ja rahasto-osuuksien yhdistämisestä. Muutoksilla tuotaisiin pankkien maksamat ylimääräiset vakaussmaksut nopeutetussa tahdissa yhteisen taakanjaon piiriin.

Kuten valtioneuvoston U-kirjelmästä käy ilmi, ehdotetut valtiosopimuksen muutokset merkitsisivät sitä, että suomalaisille pankeille voisi lähivuosina langeta maksettavaksi ylimääräisiä jälkikäteisiä vakaussmaksuja muissa maissa tapahtuvien pankkikriisien vuoksi. Enimmillään ne voisivat nousta jopa lähes 2 mrd. euroon.

Koronapandemian laukaisema talouskriisi on nopeasti heikentänyt pankkiunioni-maiden talustilannetta. Kriisi tulee iskemään voimalla myös pankeihin: odotettavissa on luottotappioiden merkittävä kasvu eri puolilla EU:ta, erityisesti Italiassa ja Espanjassa, joissa pandemia on ollut raju ja talouden pysähdystila laaja-alainen. Monen italialaispankin kunto oli jo ennen kriisiä heikohko, ja suurella todennäköisyydellä ne tarvitsevat apua selviytyäkseen kriisistä. Siten on olemassa

aito riski siitä, että valtiosopimuksen muutoksen tuoma yhteisvastuu realisoituu lähivuosina ja johtaa siihen, että suomalaispankit joutuvat maksamaan ylimääräisiä vakaussmaksuja Italian ja eräiden muiden maiden pankkien auttamiseksi.

Myös Suomessa taloustilanne on heikentynyt voimakkaasti ja monien pk-yritysten taloustilanne on vaikea. Pankit ovatkin jo alkaneet varautua luottotappioiden kasvuun samalla, kun ne ovat eri tavoin tulleet asiakkaitaan vastaan ja tarjonneet lyhennysvapaita ja muita helpotuksia lainojen hoitoon. Näiden helpotusten tarjoaminen riippuu keskeisesti siitä, miten kauan pankkien oma kunto pysyy hyvänä. Jos luottotappioiden kasvun ohella suomalaiset pankit joutuvat maksamaan tuntuvia määriä ylimääräisiä vakaussmaksuja yhteiseen kriisinratkaisurahastoon, se heikentää niiden kykyä jatkaa kotitalous- ja yritysasiakkaidensa luottotamista. Tämä vaikuttaa koko Suomen talouden kykyyn toipua talouskriisistä.

On erikoista, että talouskriisiä ja sen vaikutuksia ei ole lainkaan käsitelty U-kirjelmässä. Asia edellyttäisi ehdottomasti tarkempaa analyysia, jotta saadaan selkeä käsitys siitä, mikä eri maiden pankkisektorien kunto on ja minkälaista tukea ne voivat tarvita lähivuosien aikana. Tukitoimet, mukaan lukien ylimääräisten vakaussmaksujen kerääminen, voivat ajoittua vuosiin 2021–23 eli juuri siihen ajankohtaan, jota yhteisvastuun aikaistettu käyttöönotto koskee.

2 Sopimuksen ratifiointia lykättävä, kunnes riskit vähentyneet selvästi

U-kirjelmässä todetaan, että valtioneuvosto muodostaa lopullisen kantansa varautumisjärjestelyn aikaistettuun käyttöönottoon ja pankkien ylimääräisten vakaussmaksujen tuomiseen yhteisen taakanjaon piiriin sen jälkeen, kun eurooppalaiset instituutiot ovat laatineet arvion pankkisektorin riskien vähenemisestä. Lisäksi perusteena käytetään omaa itsenäistä tilannearviota.

FA katsoo, että Suomen ei tulisi nykyisessä kriisitilanteessa allekirjoittaa muutossopimusta. Mikäli näin kuitenkin tehdään, FA pitää tärkeänä, että riskejä koskevat arviot laaditaan huolella ja niissä otetaan täysimääräisesti huomioon talouskriisin vaikutukset. Jos riskien katsotaan edelleen olevan suuria – kuten on odotettavissa – Suomen tulee viivästyä muutossopimuksen ratifiointia. Se voidaan tehdä vasta, kun pankkiunionimaiden pankkisektorien riskit ovat aidosti ja selvästi vähentyneet. Vain tällä tavoin voidaan pankkiunionin loppuunsaattamisessa ja yhteisvastuun lisäämisessä edetä kestävällä ja reilulla tavalla.

FINANSSIALA RY

Veli-Matti Mattila
johtaja, pääekonomisti